

לאורו

עיונים לאור תורתו של
מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

היום
הרת עולם
ד"ר גבי אביטל

אורו
לילדים

בראש
צעיר

גיליון 96
פרשת ניצבים וראש השנה ה'תש"ף

עבודת
ראש השנה
הרב יעקב שפירא

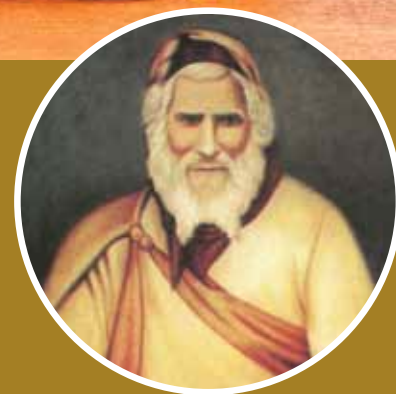
אגרת
תקנ"ה
הרב שלמה לוי

אורות
מעולם התשובה
אלדד פרי

ובחרת
בחיים

לשולחן שבת'
פרשת ניצבים

משנת מרן
האור החיים
הקדוש
זיע"א

נא לשמור על קדושת הגיליון - טעון גניזה -
זיע"א

מתורתו של
ה'אביר יעקב'
רבנו יעקב אבוחצירא
זיע"א

לראש השנה ה'תש"ף

הרב יעקב שפירא

ראש ישיבת 'מרכז-הרב' וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

עבודת ראש השנה

אומר התוס' (כו. ד"ה כמאן מצליגן) שגם לפי מ"ד שבניסן נברא העולם, לא קשה מה שאנו אומרים בר"ה "היום הרת עולם". שגם אם העולם נברא בניסן אבל הוא עלה במחשבה להיבראות בחודש תשרי, ועל זה אנו אומרים "היום הרת עולם". הפירוש הוא שהיום הייתה נקודת ההתחלה, המחשבה.

שואל הגר"א, מדוע חוגגים את ראש השנה ביום שבו עלה במחשבה להבראות? ומסביר, שהרי רש"י על התורה - על הפסוק (בראשית א, א) "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" כותב "שבתחלה עלה במחשבה לבראתו במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, הקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין". ועל זה אנו מתייצבים בראש השנה שהוא יום הדין, על הנקודה הראשונה הבסיסית שהייתה לברוא את העולם על פי מידת הדין בלי שיתוף מידת הרחמים.

"היום הרת עולם" - הנקודה הראשונה. לכן בתפילת ראש השנה, אנחנו אומרים "המלך המשפט", ולא "מלך אוהב צדקה ומשפט", מפני שבימים אלו אנו שותפים לתוכנית הראשונה של בריאת העולם של מידת הדין, לכן, אנחנו לא מצמידים את הביטוי של "מלך אוהב צדקה ומשפט". אלא אנחנו מבטאים שהעוצמה של הימים האלה זה ב"המלך המשפט", במידת הדין, מפני שזה זמן התחדשות היצירה והתחדשות הבריאה, התחדשות האדם עצמו, (תהילים ב, ז) "אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ".

מבאר רש"י במסכת ברכות (יב.) על הביטוי שהזכרנו, "המלך המשפט" - "לפי שבימים הללו מראה מלכותו לשפוט את העולם". המציאות של משפט העולם, זה בעצם גילוי מלכותו. כמו שכתוב במשלי (כט, ד) "מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרְץ". הביטוי של מלכות הוא, שיש לו את הכוח לשפוט. ביום שאנו מקבלים על עצמנו להמליך את ד' הביטוי של קבלת מלכות ד' הוא בכך שאנו מקבלים גזירותיו במשפט.

הירושלמי בר"ה (פ"ד, ה"ח) כותב: "ר' לעזר בי ר' יוסי בשם ר' יוסי בר קצרתא בכל הקורבנות כתיב 'וְהִקְרַבְתֶּם' וכאן (ר"ה)

כתוב בתורה (בראשית כב, ב): "וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנִי אֶת יִחְיֵדָה אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ אֶת יִצְחָק וְלֶךְ אֵל אַרְץ הַמִּדְבָּר וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהֶיךָ". יש סוברים שעקידת יצחק הייתה ביום ראש-השנה, ומה שכתוב שאברהם אבינו הזדרז (שם שם, ג) "וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר..." נאמר על היום הזה שאנחנו נמצאים בו עכשיו, שבו התחיל אברהם אבינו את ההכנה לר"ה שסיומה היה בעקדת יצחק. הביקור של הקורבן של אברהם אבינו התחיל היום, והגיע לסיומו בעדות שד' העיד על אברהם אבינו (שם שם, יב) "כִּי עָתָה יָדַעְתִּי כִּי יִרְאֶה אֱלֹהִים אֶתְּהָ". כל סדר עבודת ר"ה עוסק בבקשת מלכות ד', שיתגלה כבוד ד' בעולם. האדם מבטל את כל צרכיו הפרטים שלו ועוסק כל כולו בתיקון עולם במלכות ש-ד-י.

בינוניים תלויין ועומדין

הגמרא אומרת (ר"ה טז:): "א"ר יוחנן: שלשה ספרים נפתחין בר"ה, אחד של רשעים גמורין ואחד של צדיקים גמורין ואחד של בינוניים. צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינוניים תלויין ועומדין מר"ה ועד יוה"כ, זכו נכתבין לחיים, לא זכו נכתבין למיתה".

מימרא זו מגלה לנו קצת את המשמעות של ראש השנה. אע"פ שאין זה מופיע בתורה שבכתב, בתושבע"פ זה כן מופיע. "רבינו-בחי" כותב - יום שיש לו יותר עומק משאר ימות השנה, התורה מסתירה את המשמעות שלו. מכך שהתורה מסתירה את המשמעות בלי לפרט, זה סימן שיש משמעות עצומה לראש השנה.

המלך המשפט

ישנה מחלוקת (ר"ה יא.) האם העולם נברא בחודש תשרי או שנברא בחודש ניסן. בתפילת ר"ה אנו אומרים "היום הרת עולם", ובפשטות, זה לפי השיטה שבתשרי נברא העולם.

מקום בתורה, כאן כתוב "וייצר" עם שני יו"דים, והכוונה כאן על שתי יצירות - אחת לעולם הזה, ואחת לעולם הבא. המשמעות היא שבריאה של האדם הראשון היא לא חד פעמית אלא בריאה כזאת שיש לה זמנים בהם היא יכולה להתחדש כאן בעולם הזה.

דוד המלך אומר (תהילים קב, כ) "וְעַם נִבְרָא יְהִלֵּל יְ-הוָה". על איזה עם מדובר? אומר המדרש (שוחר טוב ס' ק"כ), שהפס' מדבר על אותם הדורות שהיו כמתים במעשיהם ובאים ומתפללים לפניך בראש השנה ויוהכ"פ, ואתה בורא אותם כבריאה חדשה. מי שמרגיש את החוויה הנפשית הזו, שיודע מה ניצב לפניו בראש השנה, איזה חסד גדול עשה ד' לנו ביום זה, שבו אנו יכולים לבחור בדרך העולם הבא בעולם הזה - הוא בבחינת "יהלל י-ה", בחג הסוכות.

כתיב "וְעֲשִׂיתֶם", אמר להן ד' מכיון שנכנסתם לדין לפני בר"ה ויצאתם בשלום מעלה אני עליכם כאילו נבראתם בריה חדשה".

בריאה חדשה, זה המהות של ר"ה וכפי שהסברנו. (במדבר כט, ב) "וְעֲשִׂיתֶם" שנאמר בפרשת הקורבנות דהיינו פרשת פנחס, לידו גם נאמר הביטוי (שם שם, א) "יום תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם". ויש להבין מדוע נזכרה תקיעת השופר בפרשת הקורבנות. הטעם הוא שתקיעת שופר וקורבנות ראש השנה מוזכרים יחד כיון שיש להם מכנה משותף אחד שהוא הפסוק "וְעֲשִׂיתֶם", שמבטא את המהות של ר"ה, את הבריאה החדשה כמו שביאר הירושלמי. לא בכדי את תקיעת השופר אנו תוקעים בסמיכות לתפילת המוסף, שבה אנו מזכירים את קורבנות היום והטעם הוא מפני המכנה המשותף של "וְעֲשִׂיתֶם" שכתוב בפרשת פנחס.

חג שהחודש מתכסה בו

כתוב בישעיהו (נח, א) "כִּשְׁפָר הָרֶם קוֹלְךָ". הנביא אומר לנו שבתקיעת השופר האדם יכול להביע את הרצונות הכי עמוקים שיש לו. שופר זה אותו קול ד' שמתגלה בתוכנו, בתוך כל אחד ואחד. לא בכדי למדו חז"ל (ביצה טז.) מהפסוק (תהילים פא, ד) "תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר, בַּפֶּסַח לְיוֹם חֲגֹגוֹ" באיזה חודש תוקעים בשופר. (ר"ה ח:) "איזהו חג שהחודש מתכסה בו? הוי אומר - זה ר"ה". ויש לשאול, למה לא כתוב במפורש מתי זמן תקיעת השופר? מדוע אנו צריכים להדגיש את העובדה שהירח מתכסה בחג הזה? אלא זה בא להבליט שיש כאן קשר מהותי לעניין של חידוש הלבנה שכן ההתכסות של הלבנה היא זו בעצם שמורה ומסמלת לנו את ההתחדשות המתמדת שקיימת בעולם ובפרט ביום ר"ה. החודש מתחדש, והזמן מתחדש, וזה הזמן שהשופר יכול לבטא את הרצונות האמיתיים שלנו, כדי שאנחנו נלך במסלול חדש, בנתיבות חדשות כפי שהבורא מצפה מאתנו.

הרב זצ"ל כותב: "ואם יבוא אדם לחדש דברים עליונים בעסקי התשובה בזמן הזה ואל דברת הקץ המגולה ואור הישועה הזרוחה לא יביט, לא יוכל לכוון שום דבר לאמיתתה של תורת אמת כי כל זמן מאיר בתכונתו" (אגרות-הראי"ה, שע"ח). אני חושב שאין הדברים אמורים רק למי שבא לחדש דברים עליונים בעלמא. גם כשמגיע הזמן שהאדם עצמו צריך להתחדש, עליו להיות מחובר לכל הסובב אותו, לראות מה הקב"ה עשה איתו במשך השנה האחרונה. צריך להתחבר לאותו זמן שמאיר בתכונתו כדי שנהיה טובים יותר, כדי שנהיה אמיתיים יותר, כדי שנהיה ישרים יותר. ובוודאי ובוודאי שביחד עם קול השופר, שהוא הקול שנותן לנו את היכולת לגלות את כך ש"רצוננו לעשות רצונך", ודאי שאז האדם בורא את עצמו בצורה הגונה וישרה יותר.

וזה מה שכתוב בפסוק (בראשית ב, ז) "וַיִּיצֶר ד' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם". אומרים חז"ל (בראשית רבה יד, ה), שבשונה מכל

כתוב (בראשית כב, יב): "כִּי עָתָה יִדְעָתִי כִּי יֵרָא אֱלֹהִים אֶתָּה". הפסוק הזה נאמר לאברהם אבינו ביום השלישי שהיה יום ר"ה, באותו יום שכולנו נבראנו מחדש בעקידת יצחק. (שם שם, יד) "אֲשֶׁר יֹאמַר הַיּוֹם בְּהָר ד' יִרְאָה" לעתיד לבוא, וזו הסגולה והתכונה והמשמעות האמיתית של יום ראש השנה. ביום הזה הקב"ה נותן לנו מחדש, נותן לה אמן מחדש, שנבחר את הדרך מעשי איש ופקודתו. נאמר בתהילים (קמח, יד) "לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבוֹ" - אנו קרובי תשובה. זה לא דבר שאנו צריכים לרכוש אותו מבחוץ, ישראל בטוחים בקב"ה שלא חפץ במות המת והכוחות שנותן לנו הם יהיו קביעא וקיימא ולא יילקחו מאיתנו, ועל כן, נוכל להתגבר. בזמן הזה, ביום ר"ה, נתן לנו ד' את האפשרות לתשובה, לצאת מהמסלול של הבינוניות, של אדם שלא יודע איפה עולמו הרוחני באמת. על זה אנו מברכים "שהחיינו וקיימנו" ביום ר"ה - על שנתנה לנו האפשרות החדשה לבחור מסלול חדש, אנו יכולים לבחור לחיות את העולם הבא כבר בעולם הזה. הקב"ה ייתן לכולנו את הסייעתא דשמיא המיוחדת כפי שהיתה בתחילת הבריאה, לשוב באמת בתשובה שלמה לפניו ולהיכתב ולהיחתם בספרם של צדיקים גמורים אמן.

אגרות קודש - למרן הראיה קוק זצ"ל

הרב שלמה לוי

ראש ישיבת ההסדר ונשיא הגרעין התורני ראשל"צ

אגרות הראיה אגרת תקנ"ה עבודת ד' ביראה וקירוב רחוקים

"אבל מי שהוא תמיד שקוע ברעיונו בהסתכלות פנימית, באור תורה וקדושה ויראה עילאה, מצד רוממות רבון כל העולמים חיי החיים ב"ה, ולא ח"ו ביראה תתאה לבדה מצד עונשי עוה"ז או עונשי עוה"ב - שהיא יראה חיצונית, שאסור לת"ח העוסקים ברזי-תורה בהבנה פנימית להרבות בה, רק לקחת ממנה מעט, כדי לייסר את הגוף ונטיותיו הגסות, במידות רעות ותכונות מגונות ח"ו, אבל העיקר צריך להיות הלב מלא אהבה קדושה, ויראה עליונה, מסוד קדושים, כיראת מלאכי-מעלה גיבורי-כוח עושי דברו".

"ת"ח כאלה הנם מכירים בטבעם את טבע הסגולה הפנימית, ויודעים להפריד ממנה בדבקות-מחשבתם את הקליפה הבחירית, והם חייבים ומוזהרים על זה לקרב פושעים כאלה שסגולה פנימית יש להם, כדי לעורר יותר ויותר את כוח הטוב הצפון בהם, עד שיתגבר לגמרי על הרע הבחירי ויכניע אותו. ופעולת חכמים לוקחי נפשות כאלה אינה חוזרת ריקם בשום פעם; לפעמים פעולותיהם נראות בגלוי, ע"י מה שהמקורבים מהם מטיבים את מעשיהם, ומישרים את דעותיהם יותר בפועל ולפעמים נכנס רק גרעין פנימי בהם, וכבר בטוחים הם שלא יפטרו מן העולם בלא תשובה, ואפילו אם חלילה יהיה המושפע כל כך גרוע עד שהוא בעצמו לא יזכה לשוב בתשובה, יפעול כוח הגרעין הזה על טבע-נפשו ונפיק מיניה זרעא מעליא, שישוב בתשובה, ויתקן גם כן את נפש אביו, כדין "ברא מזכא אבא". והשי"ת יודע, שלא את כל הפושעים אני מקרב, כי אם אותם שאני מרגיש, שכח סגולי גדול מונח בפנימיותם ודרכים רבים ישנם לידיעה זו, וספרים גדולים צריכים לכתוב בזה כדי לבאר גם רק שמץ מהדבר הגדול הזה".

תפקידם ומעלתם של תלמידי חכמים פנימיים

תלמידי חכמים בעלי יראת הרוממות, היראה העילאה, אינם יכולים לשבת בחיבוק ידיים, הם נקראים מפנימיותם להיות פועלים ושותפים בתיקון והשלמת המציאות. תלמידי חכמים נקראים לחיים של יצירה, לבנות עולמות רוחניים על פי עולמה של תורה מימים ימימה. היכולת לזהות את הסגולה הפנימית שמפעמת בלבבות האנשים, ולהסיר ממנה

עבודת ד' ביראה תתאה וביראה עילאה

בדברי הנביא ישעיה מתאר הפסוק את התנועה של מלאכי השרת "בשפתים יְכֹסֶה פְּנָיו, וּבְשַׁפְתֵּימָם יְעֹפֵף", ביאר האר"י הקדוש שתאור זה עוסק בעבודת האדם ביראת ד', ישנה יראה תתאה (תחתונה) וישנה יראה עילאה (עליונה), והן הנותנות לאדם את היכולת לעופף להתקדם בעבודת ד', אי אפשר להתקדם לולי שתיהן. יראה תתאה היא ההבנה כי הקב"ה הוא "בעל הבית" של העולם וממילא יש להישמע להוראותיו. יראה תתאה היא הבסיס לעבודת ד', היא הכלל המביא למעשה לקיום מצוות עשה והיא השורש ומקור היניקה למצוות לא תעשה. מדרגה זו היא השער לעבודת ד', משם אנו נכנסים להבנה שאנו צריכים לקבל עלינו עול מלכות שמים, ומתוך קבלת העול, נוכל להתקדם למדרגות גבוהות יותר. יראה עילאה היא מדרגה גבוהה מאד, היא נולדת מההכרה בגדולת הבורא, איך כל דבר נולד ונתהווה מאין ליש בדבר ד' ורוח פיו, לכן הבריאה בטלה כלפיו כאין וכאפס, מתוך כך האדם מגיע להכרה בגדולתו יתברך. יראה זו נובעת מהתבוננות בגדולת הבורא יתברך, כפי שהוא מתגלה בעולמות הרוחניים והגשמיים. "אם אין חכמה אין יראה" (אבות), כדי להגיע לחכמה זו צריך להתבונן בעומק החכמה מתוך ביטול כלפי הבורא יתברך ולהיות 'כלי רוחני' לקבלת אורו. "בתחילה צריך לכנוס בשער היראה - יראה תתאה, ועל ידי זה זוכה לחכמה - זו תורה. ואף על פי שמי שזכה לחכמה, לא הגיע עדיין לתכלית העבודת עד שזוכה ליראת הרוממות" (מאור ושמש).

מתוארת השאלה, מה נשתנה פטר חמור משאר כל הבהמות הטמאות שאין בהם פדיון, ובעוד התורה מתארת קדושה ביחס לחמור שאין סימני טהרה כלל? הגמרא (בכורות) מעלה שאלה זאת ותשובתה: "אמר ר' חנינא: שאלתי את ר' אליעזר בבית מותבא רבא: מה נשתנו פטרי חמורים מפטרי סוסים וגמלים? אמר לי: גזירת הכתוב היא. ועוד שסייעו ישראל בשעת יציאתם ממצרים, שאין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים".

המהר"ל מפראג (חידושי אגדות) מבאר "כי החמור הוא התעלות למי אשר רוכב עליו, כמו שהיה אצל אברהם שנאמר בו: ויחבוש את חמורו (בר' כב:ג), והוא היה מורה על התעלות אברהם... וכאשר יצאו ישראל ממצרים ונתעלו ישראל על מצרים, ולכך היה להם חמורים בשביל התעלות שלהם. ומפני זה היו ראויים ישראל ליקח את ממון של מצרים, כי התעלות ישראל על מצרים כמו האדון על העבד, שמה שקנה עבד קנה רבו. ולכך החמורים נשאו ממון של מצרים, כי התעלות של ישראל מורה כי ממון של מצרים - של ישראל, וכל דבר שהוא מתנשא שייך אליו חמור כמו חמורו של אברהם, של משה, וחמורו של משיח. ומפני כך, אף על גב שבשאר בהמות טמאות לא שייך בכור, גבי חמור שייך, כי החמור בפרט הוא מיוחד שהרוכב מתעלה עליו, ואין מתעלה רק על ידי מי שיש בו ענין של ראשית כמו שהוא החמור. רבותינו ז"ל הפליגו מאוד בחכמתם לגלות מצפוני החמור, ולמה באלו שלשה דוקא שהם אברהם משה ומשיח כתיב שרכבו על חמור. דע כי כל רכיבה הוא מורה על שהרוכב נבדל מן אשר רוכב עליו ומתעלה עליו... וכאשר רצה הקב"ה להגדיל את אברהם ואת משה, לא התנשאות שהוא למלכים... אבל התנשאות זה התנשאות מעלה קדושה ומעלה נבדלת שהיו קרובים אל מעלה אלקית, נתן להם הקדוש ברוך הוא להיות רוכבים על החמור, שזה מורה שהוא רוכב על החמירות, מתנשא עליו ורוכב עליו לפי שהוא נבדל מן החומר".

את הקוצים ולהתחבר לשושנה נקייה מהסיגים והחוחים. פעולה ארוכת טווח, לא תמיד רואים את התוצאות תיכף ומיד. אבל, מובטחים אנחנו שתשובה תגיע ותעשה, אם לא בדור הזה - בדורות הבאים, בנו או בן בנו, כיון שכוח ההשפעה פועל ומכשיר את הדרך לקראת תיקון והשלמה. הדורות המתוקנים יהיו בבחינת "ברא מזכה אבא" (בן מזכה את אביו) ברא - הבן על ידי שעושה מצוות ומעשים טובים הרי מזכה הוא את אביו ונעשו המצוות והמעשים הטובים עבור אביו שבעולם העליון, מושג נוסף "ברא כרעא דאבוה" (בן הוא רגלו של אביו) כרעא - כרגליים שעל ידיהם יכול להיות הולך אף בעולם העליון.

"ועל אותם שכבר אבדו גם את הסגולה הפנימית שלהם לגמרי, אמר דוד הע"ה: "הלא משנאיך ד' אשנא", ובדרך כללות מסרו לנו חז"ל סימנין על-זה. והמינים והכופרים על פי רוב אבדו גם את הסגולה הפנימית, ומדה זו נוהגת ברוב הדורות, אבל דור של עקבא-דמשיחא הם יוצאים מכלל זה, שהם כדברי תקוני זוהר "טוב מלגאו וביש מלבר". והם "חמורו של משיח" שנאמר עליו "עני ורוכב על חמור", והכונה: כמו חמור, שמבחוץ יש בו שני סימני-טומאה, א"כ הטומאה בולטת בו יותר מבחזיר וגמל וכיו"ב, שיש בהם סימן-טהרה אחד עכ"פ, ומ"מ יש בו בפנימיותו ענין-קדושה ג"כ, שהרי הוא קדוש בכורה, וענין מה שהתורה אמרה ע"ז שם "קדש ל"י הוא גדול מאד מאד".

סימני טהרה ופדיון חמור

הקדושה מתגלית בעולם ברבדים שונים, באומה הישראלית, וגם שם היא מוצאת מדרגות פנימיות כהן, לוי וישראל. בארצות, ארץ ישראל היא קדושה בקדושת עולמים וגם בה אנו מוצאים מדרגות: ירושלים, בית המקדש, קודש הקודשים, עבר הירדן המזרחי וסוריה שנקראת 'כיבוש יחיד' והיא ברמת קדושה אחרת. גם בבעלי החיים הראויים לאכילה ישנם כללים מי ראויים לאכילה, בבהמה מפריס פרסה ומעלה גרה הם התנאים הבסיסים, הקדושה מתפשטת באדם ואף בבהמה, במקום ובזמן. בבעלי החיים הטהורים התנאים ההלכתיים הינם מפריס פרסה ומעלה גרה, הגמל הינו בעל סימן אחד מעלה גרה אך אינו מפריס פרסה, יש לו סימן פנימי אך לא סימן חיצוני. החזיר לעומתו מפריס פרסה סימן חיצוני, אך אין לו סימן פנימי מעלה גרה. החמור נטול שני הסימנים, אינו מעלה גרה - סימן פנימי, וגם לא מפריס פרסה - סימן חיצוני. אף על פי כן, ציוותה עלינו התורה וְהַעֲבַרְתָּ כָּל פֶּטֶר רָחֵם לָהּ וְכָל פֶּטֶר שֶׁגָּר בְּהֶמָּה אֲשֶׁר יִהְיֶה לָּהּ הַזְּכָרִים לָהּ וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְּשֵׁה וְאִם לֹא תִפְדֶּה וְצִרְפָּתוֹ וְכָל בְּכוֹר אֶדָם בְּבִנְיָה תִפְדֶּה". אם כן, אנו נפגשים ערב יציאתנו ממצרים בשלושה מעגלי בכורה, בכור בהמה טהורה - לקורבן לד', בכור אדם - פדיון ע"י הכהן, בכור 'פטר' חמור - פדיון או עריפה. בתורה

לימי ראשית השנה

אלדד פרי

אורות מעולם התשובה

הפרטי אלא באדם הראשון. האדם הראשון שהיה צריך לברור בין אמת לשקר, חטא והוריד את עבודתו דרגה אחת למטה מכך, בחירה בין טוב לרע. גם אדם שטרם חטא בכל חטא שהוא, צריך לשוב בתשובה בשל חטא האדם הראשון. יש אנשים שאין שום ספק שייבחרו בטוב. הם כלל לא נמצאים במעגל של הבחירה בין טוב לרע. אלא מה? הם נאלצים להתמודד, בשכלם, עם שאלות לא קלות של אמת ושקר. מה נכון לאדם מבוגר לעשות ביום קר? לצאת לטבול באשמורת הבוקר בטרם ילמד קבלה, או ללמוד ללא טבילה בשל הסכנה שיתקרר ואולי יחלה? הדיון הפנימי מה נכון לעשות במקרה זה איננו קל. בכל מקרה השאלה של אותו צדיק מבוגר, היא איננה אם הוא מתעצל לקום ממיטתו ולצאת לטבילה. אם הוא חושב שזו האמת הוא עושה זאת ללא ספק. עבודתו היא ברירת האמת מתוך החלופות השיקריות הרבות המופיעות בפניו.

המעגלים הללו, זה של תיקון חטא האדם הראשון וזה של חטא הארץ, קודמים בזמן לחטאו הפרטי של האדם, אך כמובן שהחטא הפרטי של האדם צריך תיקון בטרם יוכל להתקדם אל המעגלים הבאים.

הרב זצ"ל לימד אותנו כי מושג התשובה בעצם חל על כל המציאות. כל המציאות שבה אל מקורה, כפי שהטיב להסביר זאת הרמח"ל. התשובה כוללת את תשובת הגוף, שמירה על איכות החיים, שמירה על העולם, ושמירה על נפש האדם. התשובה כוללת את התשובה הלאומית של ישראל לארצו ותשובת ישראל אל התורה במלואה, לרבות ובעיקר לחכמת האמת, חכמת הקבלה, זאת לאחר אלפיים שנות תורה חלקית בלבד, התורה ההלכתית.

ספרו של מרן הרב זצ"ל 'אורות-התשובה' הוא אחד מהאוצרות הגדולים ביותר שקיבל עם ישראל במתנה בכל הזמנים. הרב מחדש, בדרכם של חכמי הקבלה, כי המושג 'תשובה' איננו נוגע רק לאדם הפרטי שחטא, בעוברו על מצווה ממצוות התורה. הרב נתן ביטוי למושג ה-'שבירה' הקבלי כמעגל הראשון של החטא (מלשון להחטיא את המטרה) האנושי. 'פספוס' זה, שבירה זו, או חטא זה, קרה עוד בטרם הופיע האדם בארץ. בכתבי האריז"ל העניין מופיע בצורה נרחבת, אולם בספרות הרבנית הגלויה, עניין זה לא בא לידי ביטוי בכלל.

בעצם, לראשונה הוסבר בצורה ברורה כי גם אדם שלא חטא מעודו, יכול וצריך לשוב בתשובה. הרב מוצא את הרמז לכך במעשה בראשית במדרש המתאר את חטאה של הארץ, של הארציות, עת שינתה מהציווי האלוהי ובמקום להוציא עץ שטעמו וטעם פריו שווים, הוציאה עץ שאין טעמו וטעם פריו שווים. הרב זיהה את הפרי עם המגמה העליונה ואת העץ עם האמצעי (אורות התשובה, פרק ו', פסקה ז'). בית שמאי פסקו כי העולם הזה חייב להכיל גם בצד ההלכתי את התיקון לחטאה של הארץ ועל כן פסקו, כי מכשירי מצווה הרי הם כמצווה. על כן, רבי אליעזר שהיה מבית שמאי פסק להלכה כי ניתן להעביר סכין מילה (מכשיר מצווה, אמצעי) בשבת ברשות הרבים כדי למול את התינוק (מצווה, תכלית או מטרה). רבי עקיבא חלק עליו. האריז"ל מלמד אותנו כי אף שנפסקה הלכה בעולם הזה כבית הלל, הרי שבעולם הבא הלכה כבית שמאי. לאור דברי הרב, הסיבה ברורה. בעולם הבא כבר יתוקן חטאה של הארץ, של הארציות, שכן המימד הגשמי יבוטל.

המעגל הנוסף של החטא כבר קשור באדם, אך לא באדם

לחשי ההוויה

הרב אברהם יצחק הכהן קוק (תרע"ב)

תִּלְחַשׁ לִי סוּד הַהוּיָה כְּלָה:

חַיִּים לִי יֵשׁ, קַח נָא, קַח!

אִם יֵשׁ לָךְ לֵב, וּבִלְבַב דָּם,

שְׂרַעֲלֵי יְאוּשׁ לֹא זִהְמָהּוּ.

וְאִם לְבַתְּךָ עֲרָלָה

וַיִּפְיֵי לֹא יִקְסִימָךְ,

סוּרָה מְנַי, סוּרָה, הֲרִינִי לְךָ אֲסוּרָה.

וְדוֹר יִקוּם וְחַי, יִשִּׁיר לְיָפִי וְחַיִּים,

וְעִדְנָה בְּלִי דֵי יֵינֵק מִטַּל שָׁמַיִם.

אִם כָּל צְפִצּוּף עֲדִין,

כָּל יָפִי חַי, לֹא הֲדַר שִׁירַת קֹדֶשׁ

אֶךְ זָרִם אֵשׁ זָרָה בְּךָ יַעוֹרְרוּ,

סוּרָה מְנַי, סוּרָה, הֲרִינִי לְךָ אֲסוּרָה.

וּמִהֲדַר כְּרָמֶל וּשְׂרוּן שְׁפַעַת רְזִי הַהוּיָה

תִּקְשִׁיב אֶזֶן עִם חַי,

וּמִעֵדֶן שִׁירָה וַיִּפִּי חַיִּים אֹרֶךְ קֹדֶשׁ יִמְלֵא,

וְהַהוּיָה כְּלָה לֹו תְדוּבֵב:

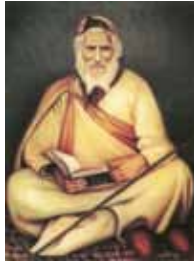
בְּחִירִי, הֲרִינִי לְךָ מִתְּרַת.

לא ניתן לבחור קטע אחד מאורות התשובה כדי לעמוד על עוצמתו של הספר, אך אני חושב שישנו קטע מיוחד הנוגע לתשובה, גם במקרה שהאדם לכאורה מיואש מהאפשרות שהוא יצליח לשוב, בשל עיכובים שעל פי חכמי ההלכה מעכבים את תשובתו של האדם. הרב מביא קטע מאלף:

"כְּשֶׁהָאָדָם שָׁב בְּתוֹבָה וְאֵינּוּ מְנִיחַ אֶת תְּשׁוּבָתוֹ, אֶף-עַל-פִּי שֵׁשׁ בֵּיּדוֹ דְּבָרִים הַמְּעַכְּבִים אֶת הַתְּשׁוּבָה, שְׁנֵדָמָה לוֹ שְׂאִינוּ יְכוּל לָשׁוּב עֲלֵיהֶם, וּמִכָּל-מְקוֹם הוּא אוֹחֵז בְּרַעְיוֹן הַתְּשׁוּבָה, סוּף סוּף יָבֵא גַם כֵּן לָשׁוּב מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְּעַכְּבִים אֶת הַתְּשׁוּבָה. וְאִז תִּהְיֶה אוֹרֶת תְּשׁוּבָה לְמַפְרַע גְּדוּלָה מְאֹד, וּמִתוֹךְ יִצְיָאָתָהּ מִן הַמְּצַר, מִתוֹךְ הָעֲכוּבִים הַגְּדוּלִים, תִּפְעַל בְּכַח עֵז וְחֻזֵק מְאֹד, וְתִהְיֶה מֵהַמִּינִים הַנִּבְחָרִים שֶׁל הַתְּשׁוּבָה, הַחוֹתְרִים אֶת הַמַּחְתֵּרֶת לְקַבֵּל אֶת תְּשׁוּבָתָם שֶׁל בְּעָלֵי הַתְּשׁוּבָה שְׂאִינָם רְאוּיִים לְהִתְקַבֵּל, כְּמִנְשֵׁה וְחִבְרִיו. וְכֵשֶׁם שֶׁבְּמְקוֹם שְׁבַעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִים, שֵׁם אֵין צְדִיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִים לַעֲמֹד, כֵּן בְּמְקוֹם שְׁבַעֲלֵי תְשׁוּבָה שְׁשָׁבוּ - אֶף עַל פִּי שְׁבִידָם הַדְּבָרִים הַמְּעַכְּבִים אֶת הַתְּשׁוּבָה - עוֹמְדִים, אֵין בְּעָלֵי תְשׁוּבָה פְּשוּטִים יְכוּלִים לַעֲמֹד שֵׁם, שֶׁהֵם נִחְשָׁבִים לְגַבִּי אוֹתָם בְּעָלֵי הַתְּשׁוּבָה, שְׁבָאוּ לָשׁוּב וּבִידָם הַדְּבָרִים הַמְּעַכְּבִים אֶת הַתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ צְדִיקִים גְּמוּרִים לְגַבִּי בְּעָלֵי תְשׁוּבָה. וְכִמוֹ שֶׁהִדִּין נוֹהֵג בְּתְשׁוּבָה, כֵּן הוּא נוֹהֵג בְּתַפְלָה. יִשְׁנֵם דְּבָרִים הַמְּעַכְּבִים אֶת הַתְּפִלָּה, וּמִי שְׁנֵדָמָה לוֹ שְׁכָל אֵלֶּה הֵם בִּידוֹ וּמִכָּל מְקוֹם הוּא אוֹחֵז בְּחֻזְקָה בִּיסוּד הַתְּפִלָּה, וְהוּא קוֹרֵא לְד' בְּכָל עֵת, סוּפוּ שְׂיִסוּרוֹ מִמֶּנּוּ כָּל הַדְּבָרִים הַמְּעַכְּבִים. וְאִז אֹרֶךְ הַתְּפִלָּה הַבְּאֵה מִתוֹךְ הַדְּבָרִים הַמְּעַכְּבִים הוֹלֵךְ הוּא לְמִישְׁרִים בְּחִיל גְּדוּלָה, בְּגִבּוּרָה שֶׁל מַעֲלָה, וּמְפַלֵּשׁ נְתִיבוֹת. לְהַמּוֹן תְּפִלוֹת נְדָחוֹת שֶׁל עֲצָמוֹ וְשֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, וּמִתְקַיֵּם בּוֹ דּוֹקָא "מִן הַמְּצַר קְרֵאתִי יְהִ עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהִ, ד' לִי לֹא אִירָא, מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם, ד' לִי בְּעֲזָרִי וְאֵנִי אֲרָאָה בְּשִׁנְאִי" (אורות התשובה, טו, ח).

לשולחן שבת פרשת ניצבים

מתורתו של ה'אביר יעקב' -
רבנו יעקב אבוחצירא זיע"א

אריכות ימים ועולם הבא בזכות התורה

לעסק בתורה יאריך ימים בעולם הזה ויזכה לעולם הבא שכלו ארך. וכמו שאמרו במסכת אבות (פ"ו מ"ז) גדולה תורה שנותנת חיים לעושה בעולם הזה ובעולם הבא, ובאמרו 'שנותנת' משמע אפלו נגזר עליו שאין לו חיים התורה נותנת לו חיים, וכמה דאית אמר בגביא (יחזקאל יח לב) 'והשיבו וחי'. לפי שהתורה נקראת (משלי ג יח) 'עץ חיים', והעוסק בה נדבק בחיים. לכן בעל תשובה צריך לדעת בעצמו, שגם בעונו עד שלא היו לו חיים לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, לכן בשובו צריך להסתופף בעץ החיים ומפריו יאכל וחי לעולם. וזהו בראשית הרומזת לתשובה, אם בשובו יעסק בתורה אז בזכות תורה רב שנים ארך ימים יסיפו לו:

(גנזי המלך, תיקון התשובה אות מח)

רֵאָה נְתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמּוֹת וְאֶת הָרָע (דברים ל טו).

בראשית. ראשי תבות בזכות תורה רב שנים ארך ימים. לרמז כי בזכות התורה אדם מאריך ימים בעולם הזה ובעולם הבא שהוא עולם שכלו ארך, וכמו שאמר הכתוב (דברים ל טו) **רֵאָה נְתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמּוֹת וְאֶת הָרָע**, ופרש רש"י, אם תעשה טוב הרי לך חיים ואם תעשה רע הרי לך מות, וכתיב (שם יא כא) **'למען ירבו ימיכם וגו'**, וכתיב (שם ה טו) **'למען יאריך ימך בעולם שכלו ארך (קידושין לט:), וכתיב (משלי ג ב) 'כי ארך ימים ושנות חיים:**

והנה בעל תשובה, כשהיה רשע גרם שיתקצרו ימיו בעולם הזה ולא יהיה לו חלק לעולם הבא, ועתה בשובו אם הוסיף

אורך הגלות האחרונה

שנתיסוף על אלה שנה בשביל עונותיהם של ישראל בעונות: מצפים לגאולה ואינם שבים בתשובה

והנה בעונות כל ימי ארך הגלות בכל חצות לילה שהשכינה צועקת ומתרעמת על צערה בגלות, כל העולמות מזדעזעים ובוכים וצועקים עמה, והאבות והאמהות והשבטים ומשה רבנו עליו השלום וכל דורו וכל בני ישראל שבאותו עולם, כלם מתחננים ובוכים לפני הקדוש ברוך הוא באותה שעה על צערה של שכינה עד מתי הולכת ומצטערת. וזה הדבר בא להודיע משה רבנו עליו השלום לנשמות העתידות להיות באותו הדור האחרון הראים בארך הגלות יותר מדאי ואינם שמים לתת על לב מדוע ארך הגלות הזה, והם באמת מאמינים שיבוא מלך המשיח ומקוים תשועתו בכל יום, אבל אינם מתעוררים לעשות תשובה שלמה שעל ידה יבוא, רק אומרים בפיהם 'כי לישועתך קוינו כל היום', והעקר חסר מהם שהיא התשובה:

אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה אלהיכם ראשיכם שבטיכם וקניכם ושטריכם כל איש ישראל (דברים כט ט).

אי נמי אתם נצבים, אפשר לרמז דבאותה שעה היו כל נשמות ישראל דכל הדורות הבאים כלם עומדים שם, כמו שהוכיחו רבותינו זכרונם לברכה (תנחומא נצבים ג) מפסוק (להלן פסוק יד) **'כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני ה' אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום'**. ומשה רבנו עליו השלום ראה ארך הגלות הזאת האחרונה שהיא מתארכת ביותר, ובא לו צער גדול על השכינה שהצער שלה בגלות אין לו קץ, ומשה רבנו עליו השלום ידע בצערה יותר מכל העולם, דהוא בעלה דמטרוניתא, וחרה לו עד מאד על אודות ארך צערה בגלות. ואמר שארך הגלות תלוי ביד בני ישראל, הם שגורמים בעונותיהם אריכות הגלות, שהקדוש ברוך הוא לא גזר בגלות כי אם אלה שנה, שנאמר (איכה א יג) **'נתנני שממה כל היום דנה'**, ויומו של הקדוש ברוך הוא אלה שנה, וכל מה

האבות והאמהות והשבטים בוכים על צער השכינה

וזהו שאמר משה רבנו עליו השלום כאן בפסוק אתם נצבים, אתם נצבים היום עם הכולל גימטריא בגלות איה רחל, שאמר משה רבנו עליו השלום לגשמות של הדור האחרון שבסוף הגלות, דעו לכם שצער גדול יש לשכינה בארץ הגלות שאין לו קץ, והאבות והאמהות והשבטים והזקנים והנשיאים והנביאים והחסידים והצדיקים בוכים ומתחננים לפני הקדוש ברוך הוא ואומרים איה השכינה שנסעה ונדחת ממקומה והיא בצער גדול, וזהו ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם בגלות צועקים ושואלים איה רחל שנסעה ממקומה והיא בצער גדול. וזה הדבר תלוי בידיכם אתם בני הגולה, שבעונותיכם הגלות מתארך, וזה שאמר כל איש ישראל, מלת כל גימטריא 'הגולה' עם הכולל, ודהינו ישראל איש הגולה, כלומר לכם אתם ישראל בני הגולה אני אומר שתתעוררו ותדעו שהצער שמצטערת השכינה בשבילכם הוא, ותשובו בתשובה שלמה כדי שיתקיים מקרא שכתוב (ישעיה א כז) 'ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה':

(מחשוף הלבן פרשת נצבים)

ואפשר כי לזה נתפון הנביא עליו השלום שאמר (הושע יא ז) 'ועמי תלואים למשובתי ואל על יקראהו יחד לא ירומם', דלכאורה יאל על יקראהו אין לה הבנה. אמנם לפי האמור יבוא על נכון, שאומר 'ועמי תלואים', הינו עיניהם תלויים ומקוים מתי אגאלם מן הגלות ואשיבם לארצם כבראשונה, ואומרים בפיהם 'כי לישועתך קוינו כל היום', אבל אין בפיהם נכונה, כי הגאולה תלויה בתשובה, כמו שנאמר (ירמיה ג כב) 'שובו בני שובבים ארפה משובתיכם', כי אינם נגאלים בלי תשובה (סנהדרין צז:). וזהו שאמר 'ועמי תלואים למשובתי', כמו שאומרים שמקוים שאשיבם למקומם, אבל משליכים הדבר עלי, שאומרים שתשועה זו תלויה ביד השם, שהוא ירחם עלינו ויפדנו מתוך הגלות, וזהו ואל על יקראהו, יאל על תרי מלי גינהו, דהינו פעם אומרים 'אלי ה' תלויות עינינו שייגאלנו מן הגלות הזו, וזהו מלת 'ואלי', ופעם אומרים 'עלי ה' מטל העל של הגלות הזו, כמו (תהלים נה כג) 'השליך על ה' יהבד', ואין האמת כן, שהעקר הוא שיעשו תשובה. והדבר הזה שהוא התשובה שבה תלויה הגאולה אינם מתניצצים ומסכימים יחד לעשותה, וזהו יחד לא ירומם, דהינו אינם מסכימים יחד לעשות התרוממות שבה יגאלו,

אין דבר העומד בפני התשובה

בה ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ובי"ת זו היא בינה, והיא שימינה פשוטה לקבל השבים. וזה לך האות, פיון שבי"ת זו היא תחלת התורה והיא בינה, הרי מורה באצבע ממש ומכרזת ואומרת אני בי"ת היא ראשית הכל, שאני היא התשובה, כל שחטא והעוה ופשע ומרד יקרב לי בתשובה שאני היא הבינה המקבלת השבים, והנגש אלי בתשובה שרואי לו מחול לו כל מה שעבר, שאין העולם עומד אלא על התשובה, ומשום הכי בי"ת היא תחלת התורה, ובאות בי"ת נברא העולם, והיא בינה שהיא התשובה כאמור. וזהו מלת 'בראשית', בי"ת ראשית, דהינו אות בי"ת היא ראשית הכל, שהיא בינה שהיא התשובה, ובה נברא העולם ועליה קיים העולם:

בעלי התשובה נאחזים בבי"ת דבראשית

ובזה שפיר ניהא מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות לד:) דבמקום שבועלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמד, דזה מוכח ממלת 'בראשית' שהיא תחלת התורה, בי"ת ראשית, דהינו דבעלי תשובה שהם אחוזים בבי"ת שהיא הבינה והיא התשובה כאמור, הם הנקראים ראשית הכל, נמצא הם ראש אפלו על צדיקים גמורים:

(מחשוף הלבן פרשת נצבים)

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל (דברים כט ט).

יש לדקדק אמאי משה רבנו עליו השלום הוצרך לפרט כל הפרטות האלה, ראשיכם שבטיכם וכו', די באמרו אתם נצבים כלכם כל איש ישראל. ואפשר לומר דמשה רבנו עליו השלום בא להודיע לישראל מעלת התשובה וסגלת פעולתה, שלא תעלה טיבא בלב האיש העובר עברות חמורות שלא תועיל לו תשובה, והואיל ואדחי אדחי, ויעשה כי אם תאוות היצר פיון שאין תשובתו מתקבלת, ובזה יתראש ולא יעשה תשובה. לזה בא משה רבנו עליו השלום להוציא הדבר הזה מלבם ולהודיעם שאין שום דבר העומד בפני התשובה, ואפלו אם חס ושלום נתקבצו כל העברות החמורות באדם והתמיד בהם, כשיעשה תשובה הכל נמחל לו, שהרי אפלו אלישע דשמע כרזא קרי בחיל ואמר 'שובו בני שובבים (ירמיה ג כב), חוץ מאחר' (חגיגה טו), אמרו רבותינו זכרונם לברכה אם עשה תשובה היה מתקבל, שאין שום דבר עומד בפני תשובה:

אין העולם עומד אלא על התשובה

ועל התשובה עומד העולם, ולא ברא הקדוש ברוך הוא את העולם עד שהקדים את התשובה (זוהר ח"ג ט:), ותחלת התורה היא 'בראשית', ובי"ת ד'בראשית' רבתי, ואות בי"ת

(נלקט ונערך ע"י ישיבת 'אביר-יעקב', מכון 'אור-לישרים', נהריה)

לשולחן שבת פרשת ניצבים

גליון שבועי במשנת
מרן האור החיים הק' זיע"א

תשובה גורת תשובה

בתשובה, אלא גם על רציחת הרשע עכ"ד. ובזה יומתק לך להבין מאמרם ז"ל (יומא פו:): "יחיד שעשה תשובה מוחלין לכל העולם כולו", ומקשים העולם וכי מפני שאחד עשה תשובה, ימחלו לכל העולם - מה צדק יש בכך.

וראה בגליון הש"ס להגרע"א (שם) שהביא מהרמ"ע מפאנו (מאמר חיקור הדין ח"א פ"ד) שתירץ שאין הכוונה כפשוטו שמוחלים לכל העולם, אלא פ"י חלקם בברית האלה להיות ערבים זה לזה הוא הנמחל בזכותו עכ"ל. כלומר שהם נתפסו בזה שהוא חטא מחמת הערבות, ועכשיו ששב בתשובה מוחלים להם על חלק זה.

אמנם לפי יסוד הנ"ל, שהשב בתשובה גורם גם לחבירו לחזור בתשובה, ירווח לך שפיר, שאין הכוונה כפשוטו שבה שהוא לבד שב בתשובה מוחלים לכל העולם, אלא שבכך שהוא עשה תשובה גורם לחבירו לחזור בתשובה, וכשחבירו יחזור בתשובה יגרום לחבירו, וחזור חלילה עד שכולם יחזרו בתשובה ובמילא ימחלו לכולם.

רבינו האור החיים הק' כותב בפסוק (כט, ט) "אתם ניצבים היום כולכם וגו' לעברך בברית וגו' וז"ל: ונראה כי כוונת משה בברית זה הוא להכניסם בערבות זה על זה כדי שישתדל כל אחד בעד חבירו לבל יעבור פי ה' ויהיו נתפסים זה בעד זה עכ"ד".

הספה"ק למדים מדינו של ערבות דבר נפלא, שכשאדם עושה פעולה משפיע על חבירו לטוב ולמוטב.

וכמו שאומרים בשם בעלי המוסר "שאם יהודי מתרשל בלימוד המוסר אזי עוד יהודי משתמד בברלין רחמנא ליצלן".

וכבר קדמם בזה מרן הבעש"ט זיע"א וכדמובא בספר היכל הברכה (פר' שלח, להרה"ק רבי יצחק אייזיק מקארנא זצ"ל) בשם מרן הבעש"ט הק' זצ"ל שאמר: "כשהצדיק עושה חטא קל גורם לאיש חטא חמור" ומביא שם סיפור נורא בתלמיד חכם אחד, שכעס והתרגז מאד על חבירו, וגרם בכעסו שרשע אחר תחב סכין בבטן רשע כמותו ורצחו, ואמר לו מרן הבעש"ט שכעסו גרם לכך, ולכן לא רק על כעסו צריך לחזור

זושא זושא, למה עברת עבירה פלונית

הזאת: הנה ברור שהרבי ר' זושא לא אמר זאת מן השפה ולחוץ וכמשחק בעלמא. בענוותנותו המופלגת תלה את כל חטאי בני ישראל בעצמו, וחשב בדעתו שאילו לא הירבה לחטוא והיה במדריגת אחיו הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק, לא היה בעל האכסניה נכשל בחטא. הרבי ר' זושא תלה את כל חטאי בני ישראל בזה שהוא לא ערך לילות קדושים כראוי. לא היה אצלו ספק שכיון שאכל פעם בלי לכוון לשם שמים בשלימות, גרם לבעל האכסניה להיכשל באכילת נבילות וטריפות.

מחשבות אלו הביאו את הרבי ר' זושא לעשות תשובה שלימה, ודבריו שיצאו מן הלב נכנסו ללבו של בעל האכסניה ועוררו גם אותו לתשובה ולחרטה באמת על כל חטאיו. דברי הצדיק השפיעו עליו אף שלא ירד לסוף דעתו, עד שהתעורר ברשפי אש לשוב בתשובה עכ"ד. (שפע חיים שנת תשמ"ב עמ' דש)

מסופר על הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זצ"ל, שבעת הילוכו לגלות הגיע לכפרים שהיהודים שמה היו מגושמים מאד ועברו על כל עבירות שבתורה, משום שדרו בין הגויים.

כשהתאכסן הרבי ר' זושא בבתי היהודים שם, ראה ברוח קדשו את עוונותיו של בעל האכסניה, והיה מתחיל להוכיח את עצמו בבכיה: זושא זושא, למה עברת עבירה פלונית בכפר פלוני בבית פלוני על יד החלון, אכלת שם נבלות וטרפות ודבר אחר, איך ארע לך דבר כזה... כך מנה את כל העוונות שעבר בעל הבית מיום עמדו על דעתו, עד שהבע"ב לא היה יכול לעצור בעצמו, ניגש אליו ואמר בבכיה מרה, שהרבי הצדיק! והוא זה שחטא ועבר על כל העבירות שמנה, וביקש ממנו שיורנו דרך תיקון ותשובה שלא יחטא עוד.

הרה"ק בעל השפע חיים מצאנו זצ"ל ביאר את העובדא

אך טוב לישראל

כ"כ רע בעולם רח"ל? והשיבו, שהם נפטרו כבר ואין להם שייכות עוד עם זה העולם. וישאל את הצדיקים שנפטרו מקרוב, והשיבו שהם רואים שהשפעות טובות יורד לעולם, ואם נשתנה למטה הוא מצד המקבלים, ואם יעשו להם כלים לקבל השפע כמו שיורד מלמעלה יקבלו רב טוב.

ובזה אמרתי הפשט "והיה כי יבואו עליך", פירש בעת שיבואו עליך מלמעלה, אז "כל הדברים האלה הברכה" שאז הכל הוא רק טוב. אמנם "והקללה אשר נתתי" היא נעשה רק "לפניך" - מצידך. על כן "והשבות אל לבבך וגו' ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו וגו' ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך" ויהיה אך טוב לישראל.

(ברכת משה, פאשאקאן, פרשת נצבים, עמ' ס"ח)

והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך (ל, א).

כתב האור החיים הק' ז"ל: "עוד הצצתי ואראה מה נעמה חיבת הקודש אשר חיבב אלקינו אותנו, הלא תראה כי בזיכרון הברכה הגיע אותה עלינו ואמר כי יבואו עליך, הברכה. וזכרון הקללה אמר והקללה אשר נתתי לפניך, ולא עליך, ומטעם זה אמר אשר נתתי לפניך, ולא הפסיק במאמר כל הדברים האלה".

ואני אמרתי עפ"י המעשה אשר שמעתי מדו"ז הרה"ק [רבי דוד משה] מטשארטקוב זצ"ל בש"ק ג' חשון שהייתי שם, וסיפר, שהרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ל היה לו פעם אחת עליית נשמה, ושאל הצדיקים שנפטרו מכבר, מפני מה

קשרי רבינו האור החיים הק' עם מרן הבעש"ט זי"ע

ורש"י, ושמענו כי עתה בפולניא הם מחשיבים אותו הרבה ונדפס עוד שני פעמים, ונתעורר זה ע"י שהרב החסיד קדוש מהר"י בעל שם טוב הגיד גדולת נשמת מהר"ח הנזכר" (שם הגדולים, מערכת ספרים ערך א', אות נד).

וכך הובא בספר דורש טוב (טשורטקוב) אחרון של פסח תש"א (עמ' קצד טו"א), ומתוך דבריו עולה כי היכרותו הראשונה של הבעש"ט עם אישיותו של רבינו ורצונו להתראות עמו באו בעקבות הדפסת ה"אור החיים". וז"ל: "בשנת תק"ב נדפסו בוויניציא חומשים עם פירוש "אור החיים" מאת הרה"ק מוהר"ח בן עטר ז"ל מירושלים, והגיעו החומשים ליד הבעש"ט ז"ל ושמח בהם מאד, כי בפירוש אור החיים מצא בעל לב רגש מלא התלהבות לעבודת ה', אז שלח הבעש"ט את גיסו הרה"ק רבי גרשון קיטווער ז"ל לירושלים, למען שיבוא אל ישיבות מוהר"ח בן עטר ז"ל וכו'...".

גם הרבה יסודות ועקרונות רוחניים המקבילים לתורת החסידות, נמצאים בספרו של רבינו. מרגלא בפומיה של הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקוירא זי"ע: "הספר החסידי הראשון הוא ה'אור החיים' הקדוש!"

הבעש"ט מפליג בשבח ספרי רבינו

בשעה שהיה רבינו עושה את צעדיו הראשונים בארץ הקודש, ראה ספרו "אור החיים" אור בוונציה, וזכה לתפוצה מהירה באירופה כולה, עד שנעשית כל הגולה כמדורת אש, ובתורתו עסקו מתוך התלהבות גדולה רבנן ותלמידיהוה בכל אתר ואתר. לא חלפו ימים רבים עד שהתגלגל ובה לחבל פודוליה שבאוקראינה של ימינו, בו שוכנת מז'בוז', עירו של רבינו ישראל בעל שם טוב.

משראה רבינו הבעל שם טוב את הספר, הפליג עד מאד בשבחיו של רבינו, מה שהביא לתפוצה גדולה של הספר ברוסיה ופולין, והפך את הספר לאחד המיוחדים שבין הספרים הנלמדים במקהלות חסידים.

הביקוש הגדול ל"אור החיים" הביא להדפסת עוד שתי מהדורות של הספר במזרח אירופה. וכך מספר תלמיד רבינו, הגחיד"א זי"ע:

"אור החיים פי' התורה להרב המופלא חסידא קדישא מ' חיים ן' עטר ונדפס בוויניציא סביב לחומש עם תרגום

נר"נ של משיח

הנשמה וחיה דאצילות ויהיה הגאולה האמיתית... (נתיב מצוותיך [קומרנא] א, ט).

[ראה גם ראה בספר בית אברהם (סלונים) שבועות, עמ' קסא: "בשם אא"ז בעל יסוד העבודה זי"ע: הבעש"ט זי"ע היתה דרך עבודתו בקודש ע"י תפילה, והוא היה נפש דוד, כמאה"כ נפשי שפכי כמים לבך נוכח פני ה', ואור החיים הק' היה רוח דוד, ועבודתו בקודש היתה ע"י תורה. ואם היו נפגשים יחד היו ממשכים את נשמת דוד על הנר, והיה בא משיח בן דוד".]

נימים נסתרים קישרו בין שני קדושים אלו, מה שהביא את הבעש"ט לידי השתוקקות להתראות פנים בפנים עם רבינו. לפי דברי צדיקי הדורות רצה הבעל שם טוב להביא בכך לידי זירוז הגאולה והבאת משיח בן דוד.

"...ורבינו הקדוש אור החיים אמר עליו מרן הבעש"ט שנשמתו מרוח דוד של אצילות... ומרן הקדוש היה נפש דוד דאצילות והיה רוצה שיתקשרו ביחד נפש רוח ויתגלה

היום הרת עולם

ד"ר גבי אביטל

עין במר בוכה ולב שומח

להתרכז ולהכין עצמו כראוי לתוקע. כולם מתכנסים ומתיישבים במקומותיהם, הילדים ליד האבות, משפחה ליד משפחה. המחזוריים פתוחים בעמוד הנכון. בימים בהם לא היו די מחזוריים, היו מצלמים את הפיוט ומחלקים לכולם. בימים מאוחרים יותר, הוציאו לאור בצורה מהודרת את הפיוט. הפיוט נכתב על-ידי ר' יהודה בן-שמואל אבן עבס², וכך נאמר בבית השני של הפיוט:

בְּאַחֲרֵית נֶסֶף בְּסוֹף הַעֲשָׂרָה / הֵבֵן אֲשֶׁר נוֹלַד לָךְ מְשָׁרָה / אִם
נִפְשָׁךְ בּוֹ עַד מָאֵד נִקְשָׁרָה / קוּם הַעֲלֵהוּ לִי לְעוֹלָה בְּרָה / עַל הַר
אֲשֶׁר כְּבוֹד לָךְ זוֹרַח / עוֹק הַיּוֹם הַרְת עוֹלָם דַּ וְהַנְעֻקָד וְהַמְזַבַּח /.

עוצמת השירה שנאמרה בקול אחד מהדהדת ופוגעת ברגשות העמוקים ומזילים דמעה בעקבות כל שורה בפיוט.

ואנחנו לא חדלים לשאול פעם אחר פעם מה פשר הניסיון הזה, כיצד זה אברהם איש החסד אשר מנהל מו"מ עם הקב"ה על הכמות המינימלית של צדיקים שבעבורם לא יהפוך את סדום על פיה, איש עז נפש שדוהר בלילה להציל את בן דודו, לפתע נדם קולו וללא הרהור, ללא מילים: "וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בְּבֹקֶר וַיַּחְבֵּשׁ אֶת חֲמורוֹ וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נַעֲרָיו אֹתוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּבְקַע עֲצֵי עֵלֶּה וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים:"³ וזאת כמובן אחר הציווי האלוהי חסר התקדים, לאיש אמונה שעבר כבר 'טבילת כבשן', ציווי שלא משאיר ספק למי הכוונה: וַיֹּאמֶר קַח-נָא אֶת-בְּנֶךָ אֶת-יִחִידֶךָ אֲשֶׁר-אֶהְיֶה, אֶת-יִצְחָק, וְלֶךְ-לְךָ, אֶל-אֶרֶץ הַמִּרְיָה; וְכִי לֹא יָכוֹל הִיָּה לְצוּוֹת עַל בְּנוֹ בְּאוֹפֵן יִשְׂרָאֵל? שְׁנֵי בָנִים יֵשׁ לְאַבְרָהָם, שְׁנֵיהֶם יְחִידִים לְאַמּוֹתֵיהֶם, שְׁנֵיהֶם אֱהוּבִים, עַל כֵּן מְסִיִּים אֱלֹהִים אֵת הַצִּוּוִי בְּדָגֵשׁ עַל יִצְחָק. עַל הַנִּסְיוֹן הַזֶּה כּוֹתֵב הַרְבֵּי שְׁמוּאֵל בֶּן אַבְרָהָם טִיִּב⁴, בְּסִפְרוֹ 'עֲפַעֲפֵי שַׁחַר': "הִנֵּה בְּעַנְיִן נִסְיוֹן הַעֲקֵדָה נְבוֹכּוֹ בּוֹ רִבִּים וְכֵן שְׁלָמִים, כִּי אִיךָ יִצְוִיר נִסְיוֹן אֲצִלוֹ יֵת' הַיּוֹדֵעַ מַחֲשֵׁבוֹת אָדָם. וּבִיּוֹתֵר יִתְפַּלֵּא עַל דְּבָרֵי הַמֶּלֶאךָ אֲשֶׁר בְּשֵׁמוֹ יֵת' עֵתָה יִדְעָתִי כִּי יִרָא אֱלֹהִים אֶתָּה."

אברהם אבינו מתנסה בניסיון העשירי, לא בבנו ישמעאל שנולד מהגר, אלא בבנו יצחק הנולד משרה. ברור אם כן

הַיּוֹם הַרְת עוֹלָם. כמה פשוטות נשגבה בשלוש מילים. כמה יופי בלום במקום נחלי דיו בניסיון להבין איך נברא העולם. שהרי רק מכמניה של השפה העברית יכולים להכיל עולם ומלואו של רגש ומעש, של הלמות לב לצד מחשבה צלולה. הנה נסתיימה לה סדרה ראשונה של תקיעות השופר ותיכף ומיד כל קהל המתפללים עונה בפסקנות ובידיעה ברורה - הַיּוֹם הַרְת עוֹלָם.

לא נדון היום בבריאת העולם בכלל ובריאת האדם בפרט, לא נתן דעתנו על סוגיות עומק הנראות כפשוטות כגון מחלוקת בין בית שמאי ובית הלל: "מה נברא תחילה? בית שמאי אומרים: שמים נבראו תחילה והארץ אחר כך, ובית הלל אומרים: הארץ נבראה תחילה ואחריה שמים"¹. אלא על המבוא לתקיעת השופר.

ואלה, קולות השופר עוד מהדהדים והולמים בבטן הרכה שלנו כילדים ואף היום כששיערנו מאפיר. מי לא שמע ומי לא נתן את דעתו על אחד האירועים הנעלים בעצמתם ולעיתים נשגבים מבינתנו? פעמים שאנחנו חוקרים ודורשים מכל היבט שמוחנו מאפשר, וזאת לאחר שכרסנו מלאה בתורה ותלמוד במדרש ואגדה, ופעמים שפיוט אחד או שיר קצר יכולים להפעים את הלב יותר מכל שלל הלימוד. כזה הוא הפיוט 'עַת שְׁעָרֵי רְצוֹן' הנאמר בסמוך לתקיעת השופר בראש השנה. רגילים היינו לחכות לתקיעה יותר מאשר כל שיר, כך לפחות בשנים הראשונות של חיינו וגם אם איננו זוכרים זאת, הרי בכל שנה עולים אותם מראות של פעוטות המתרגשים ממראה השופר, אם הוא נראה מתחת לטליתו של התוקע, או מתפעלים מן הקולות המשונים העולים ממנו. רק בשנים מאוחרות אפשר היה להתעמק מעט יותר במילים ולהתרשם מן המנגינה.

אחרי תפילת העמידה, ההתרגשות גואה. קריאת הגבאים אל המתפללים להיכנס אל בית הכנסת נופלת על אוזניים קשובות. התוקע מוציא את השופר העטוף מטפחות דקיקות וצבעוניות ומניחו סמוך לידיו. במשך דקות ארוכות ינסה

שאברהם עשה בשמחה. ואל ההר הולך הוא לבד, עם בנו, ללא המלווים. ולעתיד לבוא, ההר שייך לאברהם ועמו ולא לשכנים. ואברהם בקור רוח מקפיא, בוודאי שלבו ונשמתו חמים בלהט המצווה, הולך אל ההר ללא השה לעולה.

מלאכי שרת הומים. לתסריט הזה הם לא התכוננו. יצחק קורא לאביו והלה משיב בדיוק כפי שהוא משיב אל האלוהים: 'הנבי'. כל ישותו, כל אמונתו מתנקזים אל היצירה שלא נבראה: אלוהים מוכרח להתגלות ולשנות את מהלכיו הגלויים לפחות. "וַיֹּאמֶר, אֲבִרְהָם, אֱלֹהִים יִרְאֶה-לוֹ הַשָּׂה לְעֵלָה, בְּנִי; יצחק אבינו עליו השלום, האיש הפסיבי מכל האבות, מתאחד עם נשמתו, עם רצונותיו ועם עיניו הצופות של אברהם, אל אלוהים - "וילכו שניהם יחדיו". היום נבנה בני לפניו כסא מיוחד, ולכן, הזבח והזובח, מאמיר כלפי הקב"ה.

על המחיר הזה לא שמעו מלאכי רחמים ומלאכי שלום, והם דופקים בכל כוחם בשערים בתקווה שרחמי של הקב"ה ייראו בעת הזו. גדול מנשוא הוא הניסיון הזה. "הבן להיזבח ואב לזכות." נדרש כוח חדש לקווי ד'. יש להחליפו ולחדשו כדי לעמוד במשימה - להסתפח אל נחלת אל. הזבח הזה יירשם כאות על מצח כל יהודי. מתכוננים אנחנו מיום ליום לעמוד במשימת ההגנה מפני האויב והרודף. ובזמן ההכנה איננו חושבים על הזבח, רק על המזבח. אנחנו, כמו אברהם, מכינים את עצי המלחמה, את כלי הנשק, את הסכין, והיא מופנית אל האויב, ומתפללים בכל לב, שהזבח לא יהיה, בטח לא מקרבנו. עינינו בדמע רב כאשר הבן או האח או האב הולכים אל הכנת המערכה, בטח ובטח אל המערכה עצמה. "וַיְהִי מֵאֹר יוֹמָם בְּעֵינָם לַיְלָ/ וְהָמוֹן דְּמַעְיוֹ נוֹזְלִים בְּחֵיל/ עֵין בְּמַר בּוֹכָה וְלֵב שֹמֵם/ עוֹקֵד וְהַנְּעָקֵד וְהַמְזַבֵּחַ".

שנה טובה ומבורכת לכל בית ישראל ולעולם כולו.

שאברהם מבין שזרעו יהיה מיצחק ולא מישמעאל. וההר אשר מיועד לבית המקדש ועליו יזרח אורו של אברהם לעד, הוא המזבח הסמלי ליצחק, לעם ישראל. שרה אמנו לא מופיעה בפרשת עקדה בתורה. מן הסתם, אברהם החליף מילה או שתיים עם אשתו לפני לכתו עם יצחק. מה אמר לה? איך הסתיר את הסוד הנורא? ויותר מכך, חלף לו לילה לפחות והסוד אתו. ועוד יותר, אומר לנו הרב שלום משאש⁵ בספרו **וחם השמש**: "איך מסר נפשו בנו יחידו ולא בקש טעם, קל וחומר לאשר לא תגיע לו רעה שאין עליו אלא לקיים, גם יש אומרים שניסיון הבנים הוא יותר מעצמו, כי האדם אוהב בניו יותר מגופו"⁶. ויכול היה להשתהות ולתת לבנו עוד יום חיים. והשאלות רבות מספור. מסכם אותן ואף משיב בהרחבה הרב אליהו רחמים זייני בספרו **עץ ארז חלק ה**⁷. ואברהם בעל הנשמה הקדושה מכל, משכים בבוקר. כותב על כך הרב קוק: "שנתו לא נהייתה עליו, מתוך הידיעה הברורה, הבאה לו בדבר ד', ושום רגש של כהות, של רישול ושל דכאות, לא נתערב בהמיית נפשו המטוהרה. שנת ישרים במנוחה ועליזת קודש עברה, וזמן ההשכמה באה כסדרה ועז ד' המשווה רגליו כאיילות, לרוץ כצבי ולהיות גיבור כארי, לעשות רצונו של מקום ברוך הוא סמכו, כי השכים בבוקר"⁸.

ואנחנו שבים אל הפיוט. המתח בבית הכנסת מאמיר. "הָלְכוּ שְׁנֵיהֶם לְעֵשׂוֹת בְּמִלְאָכָה/ וַיְעַנֶּה יִצְחָק לְאָבִיו כְּכֹה/ אָבִי רְאֵה אֵשׁ וְעֵצֵי מַעֲרָכָה/ אֵיה אֲדֹנִי שֶׁה אֲשֶׁר כְּהִלְכָה/ הָאֵת בְּיוֹם זֶה דִּתְךָ שׁוֹכַח/ עוֹקֵד וְהַנְּעָקֵד וְהַמְזַבֵּחַ". איש אינו מדמין ואינו מתכונן מבעוד מועד למצב בו הוא אמור להקריב את בנו. בדורנו אנו, בו מלחמה רודפת את קודמתה, אב או אם ידחקו הצידה כל מחשבה על 'ביקור' קצין העיר. והנה אברהם, משכים קום, לוקח את נעריו על מנת לשוות למסע אל הר הבית ערך של מצווה עליונה, כשאר המטלות

1 תלמוד בבלי, חגיגה, י"ב.

2 ר' יהודה בן שמואל אבן-עבס, נולד במאה ה-12 בפאס שבמרקו, נדד לארם צובא היא חאלב שבסוריה, שם נפטר.

3 בראשית, כ"ב, ג'.

4 משושלת משפחת טייב מטוניס, מחכמי ג'רבה. עלה ארצה ב-1949 נפטר ב-1955 נקבר בחיפה.

5 הרב שלום משאש זצ"ל, שמש כרב ראשי במרוקו, רבה הספרדי של ירושלים וראש אב בית דין. נולד 1909 תרס"ט במקנס שבמרקו, נפטר בשנת תשס"ג 2003 בירושלים.

6 **וחם השמש**, הרב שלום משאש, פרשת וירא, עמ' 58.

7 עץ ארז, חלק ה', הרב אליהו רחמים זייני, אסופת מאמרים בהגות ובהלכה, התשע"ג.

8 חומש הראי"ה, בראשית, הוצאת אור וישועה, חיפה.

אורו לילדים

שלום לכם חברים,

ראש השנה הגיע. נכנסנו לבית הכנסת בהתרגשות גדולה לקראת התקיעה בשופר. גם השנה החלטנו שלא נפסיד אפילו תקיעה אחת. הרב קוק מסביר: "ענין תקיעת שופר הוא שתעמד לנו זכות הקדשה שיש בנו" (מדבר שור, דרוש ח') התקיעה בשופר באה להזכיר את זכות האבות הקדושים. זכותו של אברהם אבינו בעקידת יצחק, ובכּלל - אנחנו מזכירים שאנחנו עם מיוחד וקדוש. אנחנו לא באים למשפט בראש השנה ואומרים: "עשינו הרבה מצוות, ולכן מגיעה לנו שנה טובה" אלא מזכירים שאנחנו צאצאים של האבות הקדושים. אנחנו חלק ממשהו גדול ומיוחד. הזכות הזו, היא זו שעומדת לנו בראש השנה ובזכותה בעזרת ה' נזכה לשנה טובה ומתוקה.

שנזכה ללכת לאורו.

עלפוס, אורי ואורי.

שיחה בשנים

מורי: אתה יודע, אורי, אני אוהבת מאד את ראש השנה. יש הרגשה מיוחדת באויר ביזם הזה. הכל חדש, נקי...
אני מחכה לאכול את הרמון ואת הדבש...
וכמוכן אני מחכה לתפלות בבית הכנסת ולתקיעות השופר!

אורי: גם אני מחכה מאד לראש השנה. אתה יודעת, במשך שנים היה הרב קוק תוקע בעצמו בשופר. כמה הייתי רוצה לראות אותו בזמן התקיעה... זה בודאי היה מרגש במיוחד. בזמן שהיה אומר את הפסוק: "מן המיצר" שלפני התקיעות, היה אומר את המלים בהתרגשות ובחרדה ומתפלל שה' יושיע את עם ישראל. כאשר אמר את הפסוק "שש אנוכי על אמרתך..." שמדבר על כך שאנחנו שמחים לקיים את אמרותיו- מצוותיו של ה' הוא היה אומר אותן בשמחה רבה. כך היה בכל שלב בתפלה. הוא התכוון בכל מלה ומלה והתפלל שתהיה שנה טובה ומברכת.

החידה השבועית

קניות בפרשה
כתבו כיצד קשור כל אחד מהאיורים הבאים לפרשתנו.

את הפתרונות לחידות שלחו אלינו לכתבת המייל של המדור:
leoroletzeirim@gmail.com

אורי ואורי במסע אל העבר

"אז סוגרים את הספר?" שאל אורי. מורי הנהנה. הפעם היא הייתה מוכנה לערפול שבמעבר לזמן אחר. שניהם עצמו עינים ונשמו נשימה עמקה. "אני סוגר!" אמר אורי וסגר את הספר. צבעים וקולות ערפלו את ראיתם ושמיעתם של השנים, אורי הניח יד על ראשו כדי שכובע הפרוה לא יפל במהלך הסיבובים. ואז- בום! הם נחתו בפתחו של בית קטן. הקר בחוץ היה עז, אבל בבית - חמים ונעים. תנור עצים פזר חם נעים ברחבי הבית ונעימת למוד תורה נשמעה באזניהם. בזוית החדר ראו אורי ואורי עריסת עץ קטנה ובתוכה תינוק קטן. "איזה חמוד!" לחשה מורי. אורי חיג. מורי ידועה בחבטה המיוחדת לתינוקות קטנים...

"ראית את זה?" שאל לפתע אורי בהתפעלות. "ראיתי את מה?" שאלה מורי בלחש. "יש לו כפה על הראש! והוא סדר אותה!". מורי לא האמינה והתבוננה היטב בתינוק הקטן. על ראשו באמת הייתה מנחת חתיכת בד קטיפה קטנה. לפתע, ידו הקטנה של התינוק הורמה, וסדרה את הבד הקטן על הראש. "אתה צודק! אני נזכרת עכשו ששמעתי פעם שהרב קוק קבל חתיכת בד מבגדו של אחד מאדמו"רי חב"ד. אותה חתיכת בד מבגדו של הצדיק הייתה מנחת על ראשו ככפה שתשמר עליו שיהיה צדיק ויחשב תמיד מחשבות של קדשה. אני נזכרת גם שסופרים שהוא היה מסדר אותה בכל פעם שהיתה נופלת מראשו. הנה, זה ממש מה שראינו..." אורי האזין לדברים, וגלי לשים לב ידו נשלחה אל עבר הכפה שעל ראשו. הוא סדר אותה. משהו בדבור על הכפה גרם לו להכיר בחשיבות הבד הקטן שנמצא באפן קבוע על ראשו שלו...

המשך יבוא...

נשמח לשמוע מכם:

leoroletzeirim@gmail.com

(מעובד מתוך: מועדי הראי"ה ס, סא)

באור צעיר

בראי"ה ובהתבוננות פנימית

מתחת למכסה

ראש השנה. היום בו נברא אדם הראשון, התחלה חדשה. כמו תינוק המגיע לעולם. ללא חטא. כך התחילה האנושות, וכך צריכה להתחיל שנה חדשה. בלי לסחוב את משקעי העבר, ועם אמונה שזו תהיה שנה מופלאה.

הרב קוק מסביר פסוק המתייחס לימים אלו:

"תקעו בהדש שופר בפסח ליום חגנו" (תהלים א, ד).
בהתחדשות השנה, פתח החידוש מוסיף קדישה בנבראים. פעין התחלת היצירה, וגם הפתח הפנימי והמכסה שבנפשנו מתגלה ומשלים את הנפש בדיעות ובמעשים". (מדבר שור, ה')

כששנה חדשה מתחילה, וקול השופר נשמע באוזנינו, פועל כוח החידוש בעולם כולו ואצל כל אחד ואחת מאיתנו. גם הכוח הפנימי שבנפשנו, שמכוסה במשך השנה - מתגלה.

לא תמיד קל להאמין שבתוכנו פנימה נמצא טוב. בנו, או באחרים. לפעמים הטוב כל כך מכוסה עד שאיננו מאמינים שהוא קיים. אך הרב מסביר שגם אם לנו זה לא ברור - לקב"ה זה ברור מאד.

"פי חק לישראל הוא משפט לא-להי יעקב" אעפ"י שאין אנו מכירים את עמק הטוב המכסה שבנפשות ישראל, והדבר הוא בשבילנו פתח שאין אנו יודעים את טעמו, אבל לאלקי יעקב, להשם יתברך, אלוקי כל הנפשות הוא משפט מוטעם ומבאר פי הוא יודע עד כמה ראוי להכריע לצד זכותנו מצד פתח הקדשה הפנימי הצפון והמכסה" (שם)

מצוות פרה אדומה מוגדרת "חוק", איננו מבינים את סיבתה. בשונה ממצוות המכונות "משפט" שאין צורך להסביר מדוע אנחנו מצווים בהן כמו איסור גזל, למשל. הרב משתמש באותם מושגים ומסביר לנו: **"כי חוק לישראל הוא"**. לנו, לעם ישראל, לפעמים הדברים לא מובנים. לא תמיד אנחנו מבחינים בצורה ברורה בטוב שבנו ובאחרים. בכך שכל אחד יכול להשתפר ולהתקדם. אבל אצל ה' זה לא חוק, אלא משפט! הוא, שרואה ויודע מה חבוי בכל אחד, יודע כמה אנחנו טובים. כמה אור וכוח יש בכל אחד ואחת מאיתנו. בראש השנה הוא מסיר קצת את המכסה ומראה לנו מעט ממה מתחבא בנפשנו פנימה - תמיד.

שנזכה להרגיש את הטוב שבנו ולהתחדש בשנה טובה, התחלות טובות וגאולה שלימה.

הערות, הארות ושאלות יתקבלו בברכה במערכת המדור: leoroletzeirim@gmail.com

שו"ת "באורות"

ש. איך אפשר להתחזק ולשפר את הדין שלי בראש השנה?

הרב קוק מבאר שככל שאדם יוצא יותר מהעיסוק בהישרדות הפרטית שלו, ומנסה לפי כוחו שהחיים שלו יהיו למען טובת הכלל ומחוברים אל המטרות העליונות שקשורות בגורלו של עם ישראל - הוא נידון בהתאם לכך, וזכות הרבים עומדת לצידו. אף התיקון הפרטי משתפר ומתעצם בזכות זאת, משום שיש הרבה יותר עוצמות נפשיות וסייעתא דשמיא למי שגם את תיקונו הפרטי רואה כחלק ממשהו כללי וגדול יותר.

ת. "עבודת הלילה בראש השנה... להתאחד בלנו בלב אחד כדי שיהיה פל אחד מצרף אל פלל עם ד'... כדי שבשנבא למחר ונהיה מוכנים ליום הדין הגדול והקדוש, תהיה זכות הרבים מסייעת אותנו. ואע"ג שאין אדם יוצא ידי חובתו בזה... אבל זכות גדולה היא ומועילה מאוד אח"כ לתקונו שלו הפרטי" (מדבר שור ט).

ש. למה אין בתפילות של ראש השנה ידוי ובקשת סליחה כמו בתפילות של יום כיפור?

ת. ראש השנה הוא יום המלכת ד': "מלוך על כל העולם כולו בכבודך". כמו כן הוא גם היום הראשון של עשרת ימי תשובה. המלכת ד' והתשובה קשורים מאוד אחד אל השני, משום שעוד לפני שאנו באים לבקש סליחה ולשוב, אנו צריכים לדעת לאן אנו שבים, ומהו הטוב שאליו אנו רוצים להגיע. המעמד והתפילות הקדושות בימים אלו ממלאים אותנו ברצונות גבוהים שמלכות ד' וטובו יתגלו - וממילא אנו נהיים טובים יותר. רק אחר תהליך זה ניתן להגיע לבקשת הסליחה.

פינת השו"ת מחכה לשאלות שלכם! במייל או בקבוצות הווצאפ.

עומר דוידוביץ

שאלות למדור השו"ת ובקשת הצטרפות לקבוצות הווצאפ ניתן

לשלוח למייל: omerymh@gmail.com או ל: 050-6514877

שאלות למדור השו"ת ובקשת הצטרפות לקבוצות הווצאפ ניתן לשלוח למייל:

omerymh@gmail.com או ל: 050-6514877

רוצים לקבל את המדור אליכם לווצאפ? רוצים לשלוח שאלות למדור השו"ת?

קבוצת ווצאפ שקטה לקבלת העלון ושתי קבוצות פתוחות לדיונים.

סרקו ובחרו את הקבוצה הרצויה... מחכים לכם!

-
 דקה
 מהרכבת
-
 2 דקות
 ממרכז מסחרי
-
 9 דקות
 מכביש 431
-
 20 דקות
 מנתב"ג
-
 30 דקות
 ממרכז ת"א

החל מ-8,900 ₪ למ"ר

מהיום, גם אתם יכולים להתקדם למשרד משלכם. פרויקט העסקים PERI BUSINESS בפארק המדע רחובות, מציע מגוון של משרדים בגדלים שונים, החל מ-14 מ"ר, בעיצובים שונים ובהתאמה אישית, חדרי ישיבות בכל קומה ומיקום מושלם בצמוד לתחנת הרכבת ולצירי התנועה המרכזיים.

***5066**

בכפוף לתקנון החברה. הדמיה להמחשה בלבד. ט.ל.ח.

רח' הרב צבי יהודה 12 ירושלים | טלפון: 02-6524793
 דוא"ל: Mercazarav@gmail.com

אורות אברהם
 מוספים אור

יוצא לאור ע"י:

כתובת: רח' גולדה מאיר 7, קומה 1, בית עליאש, נס ציונה | **טלפון:** 053-9620161 | **דוא"ל:** orotavraham@eldadperi.co.il | **אתר:** www.orotavraham.com
עריכה: תודעה יהודית - הרב שי הירש | **עימוד ועיצוב:** אליגטור עיצובים | **מדור הילדים ואור צעיר - כתיבה ועריכה:** אביטל לוי והרב עומר דוידוביץ',
איור: רננה אנסבכר | **ייעוץ פדגוגי - ד"ר רונאל עטייה (אורות ישראל)**

הגיליון מוקדש לע"נ ר' אברהם בן פריחה ז"ל • רבי שלום בן יקות • ר' יוסף בן תמו ז"ל • ר' יעיש בן אסתר ז"ל • ר' אברהם בן לאה ז"ל • יואל בן מינדלה ז"ל • סופיה בת בלה